

การศึกษาผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดและการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์*

THE IMPACTS OF GLOBAL BOILING AND COMMUNITY-BASED TOURISM MANAGEMENT ON CULTURAL TOURISM IN OLD CHINESE COMMUNITIES

ธนากร ทองธรรมศิริ*, โอชญญา บัวธรรม, ปรีดา ไชยา

Tanakorn Thongtumsiri*, Ochanya Buatham, Preeda Chaiya

คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม ประเทศไทย

Faculty of Tourism and Hotel, Mahasarakham University, Mahasarakham, Thailand

*Corresponding author E-mail: tanakorn_thongtumsiri@hotmail.com

*Tel: 098-514-4624

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) เพื่อศึกษาผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน 3) เพื่อศึกษาผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนเมืองเก่าชาวจีนจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 384 ราย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และตัวแทนชุมชน จำนวน 18 ราย การทดสอบสมมติฐานเชิงปริมาณใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและสถิติเชิงอนุมาน ขณะที่การศึกษาเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า 1) การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (0.620) 2) การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน ทำให้ต้องมีการปรับตัวด้านรูปแบบและเวลาจัดกิจกรรม รวมถึงเน้นการอนุรักษ์กายภาพและการใช้เทคโนโลยีสีเขียวมากขึ้น (0.423) 3) การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาบุคลากรในพื้นที่และการสืบทอดวัฒนธรรม ช่วยรักษาอัตลักษณ์และขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน (0.611) ผลการศึกษาเชิงคุณภาพสนับสนุนทิศทางเดียวกันกับสมมติฐานเชิงปริมาณ ดังนั้น การปรับตัวด้านรูปแบบและเวลาจัดกิจกรรม การอนุรักษ์กายภาพ การใช้เทคโนโลยีสีเขียว การพัฒนาบุคลากร และการสืบทอดวัฒนธรรมจะช่วยส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

คำสำคัญ: ภาวะโลกเดือด, การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ชุมชนเมืองเก่าชาวจีน

Abstract

This study aimed to 1) Study the relationship between tourism management in the global boiling era and community-based tourism management; 2) Study the impacts of tourism management in the global boiling era on cultural tourism in old Chinese communities; and 3) Study the impacts of community-based tourism management on cultural tourism in old Chinese communities. The quantitative sample consisted of 384 Thai tourists visiting the old Chinese community in Buriram province. The qualitative key informants included 18 representatives from government agencies, the private sector, and the community. Quantitative hypothesis testing utilized Pearson correlation and inferential statistics, while the qualitative study employed in-depth interviews and content analysis. The quantitative results revealed that: 1) Tourism management in the global boiling era had a positive relationship with community-based tourism management (0.620); 2) Tourism management in the global boiling era impacted cultural tourism in old Chinese communities, necessitating adaptations in activity formats and schedules, as well as an increased emphasis on physical conservation and the use of green technology (0.423); and 3) Community-based tourism management impacted cultural tourism in old Chinese communities, leading to local personnel development and cultural transmission, which helped preserve identity and drive sustainable cultural tourism (0.611). The qualitative results supported the quantitative hypotheses in the same direction. Therefore, adapting activity formats and schedules, physical conservation, using green technology, personnel development, and cultural transmission will help promote tourism management in the global boiling era and community-based tourism management.

Keywords: Global Boiling, Community-Based Tourism Management, Cultural Tourism, Old Chinese Communities

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลกถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมมายาวนาน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันอุตสาหกรรมนี้กำลังเผชิญกับความท้าทายครั้งสำคัญจากภาวะโลกเดือด (Global Boiling) ซึ่งเป็นคำนิยามใหม่ที่สื่อถึงความรุนแรงขึ้นวิกฤตของปรากฏการณ์โลกร้อน (Greenpeace, 2023); (World Meteorological Organization, 2024) สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ที่ได้เน้นย้ำว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจำเป็นต้องรักษาความสมดุลที่ละเอียดอ่อนระหว่างการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม (UNWTO, 2023) ท่ามกลางวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมโลกที่กำลังทวีความรุนแรงขึ้น

จากบริบทความเปลี่ยนแปลงระดับโลก สู่สภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่ พบว่า เหตุการณ์ความร้อนสุดขั้วและความแปรปรวนของสภาพอากาศได้เปลี่ยนจากความเสี่ยงในอนาคต กลายเป็นความจริงที่ต้องเผชิญในปัจจุบัน (World Meteorological Organization, 2024) ผนวกกับผลสืบเนื่องจากการระบาดของโควิด - 19 ที่ทำให้นักท่องเที่ยวหันมาสนใจการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชนเพื่อแสวงหาประสบการณ์ท้องถิ่นที่แท้จริง (ธนกร ทองธรรมสิริ และโอชัญญา บัวธรรม, 2564) แนวโน้มนี้แม้จะดีต่อเศรษฐกิจฐานราก แต่นำมาซึ่งความเสี่ยงต่อชุมชนที่เปราะบาง อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความไม่แน่นอนของฤดูกาลส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและปฏิทินการท่องเที่ยว บังคับให้ต้องมีการปรับโครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนใหม่ให้มีความยืดหยุ่น เพื่อลดความเสี่ยงด้านสุขภาพจากความร้อนของนักท่องเที่ยว และจัดการกับความเสื่อมโทรมของโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดจากสภาพอากาศสุดขั้ว (Haider, S. et al., 2023); (ธนกร ทองธรรมสิริ และโอชัญญา บัวธรรม, 2564)

สำหรับพื้นที่ศึกษาหลัก คือ ชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งโดดเด่นด้วยมรดกทางสถาปัตยกรรมไทย - จีน และประเพณีดั้งเดิม กำลังเผชิญกับผลกระทบดังกล่าวอย่างชัดเจน ข้อมูลเชิงคุณภาพชี้ว่าภาวะโลกเดือดทำให้นักท่องเที่ยวหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้ง ลดระยะเวลาเยี่ยมชม หรือเปลี่ยนไปสถานที่ที่มีเครื่องปรับอากาศ (Rungchavalnont, P., 2022) ในขณะที่โครงสร้างไม้เก่าแก่และวัตถุโบราณก็เผชิญการเสื่อมสภาพที่เร็วขึ้นจากความร้อนและความชื้น (ธนกร ทองธรรมสิริ และโอชัญญา บัวธรรม, 2564) นอกจากนี้ ชุมชนยังมีความท้าทายเรื่องคนรุ่นใหม่ที่อาจขาดแรงจูงใจในการสืบสานประเพณี (เมษะธาวิณ พลโยธี และคณะ, 2565) ซึ่งหากขาดการปรับตัว กิจกรรมการท่องเที่ยวอาจเสี่ยงต่อการเสื่อมถอย ด้วยสภาพปัญหาที่ซับซ้อนนี้

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นเร่งด่วนในการหาแนวทางรับมือกับผลกระทบจากวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมที่เริ่มส่งผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือด และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผลประโยชน์สำคัญที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัย คือ การได้มาซึ่งองค์ความรู้และข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำไปสู่การกำหนด กลยุทธ์การปรับตัวที่ยืดหยุ่นอย่างเป็นรูปธรรม (อาทิ การปรับรูปแบบและเวลาจัดกิจกรรม การอนุรักษ์กายภาพควบคู่กับการบูรณาการเทคโนโลยีสีเขียว และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร) ซึ่งจะเป็เครื่องมือสำคัญให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เติบโตได้อย่างยั่งยืนภายใต้สภาวะโลกเดือดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. เพื่อศึกษาผลกระทบการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีต่อที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18 คน ประกอบไปด้วย ภาคเอกชน ตัวแทนชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18 คน โดยใช้วิธีการ การเก็บและรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษาครั้งนี้ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเดินทางหรือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคย หรือมาท่องเที่ยวในชุมชนเมืองเก่า ชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างน้อย 1 ครั้ง จำนวน 384 คน แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ด้วยการเปิดตารางจำนวนของกลุ่มตัวอย่างของ Cochran, W. G. โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก การเก็บและรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การใช้สถิติเชิงพรรณนา และการใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐานในการศึกษา (Cochran, W. G., 1953) อันได้แก่ Pearson's Correlation Coefficient ใช้ทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Interval/Ratio Scale) เหมาะสมกับการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis): ใช้เพื่อหาผลกระทบของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตาม เหมาะสมกับการทดสอบสมมติฐานที่ 2 - 3

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 มีอายุ 50 - 59 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 มีสถานภาพโสด จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 69.27 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 72.66 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว 160 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในภาคกลาง จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นครั้งที่ 2 จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 40.89 โดยเดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อน จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 เดินทางมาโดยไปเช้าเย็นกลับ จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 63.80 ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ จากเพื่อนหรือญาติ จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 82.81 โดยมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 และส่วนใหญ่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 71.61 เพราะมีความสนใจในวัฒนธรรม มีกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ สถานที่สวยงาม สนุกสนาน อาหารอร่อย โดยมีการรายงานสถิติเชิงพรรณนาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือด (IV1)	4.02	.67	มาก
การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (IV2)	4.20	.58	มาก
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน (DV)	4.23	.79	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือด (IV1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .67 การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .58 และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .79

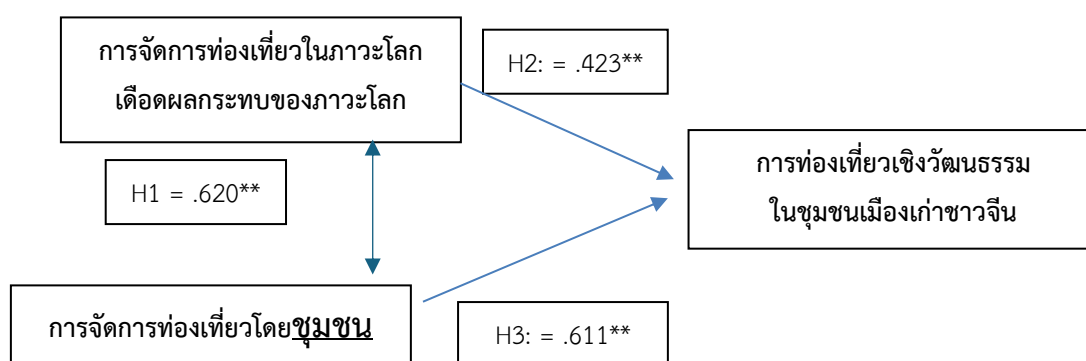
ตารางที่ 2 สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

	IV1	IV2	DV
IV1	1		
IV2	.620**	1	
DV	.363**	.451**	1

** $p < 0.01$ (Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed))

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง เท่ากับ .620 กับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อยกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีนเท่ากับ .363 นอกจากนี้ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับกลางกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีนอย่างมีนัยสำคัญ

ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 ผลการทดสอบ ** $p < 0.01$

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลกระทบการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน และจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จากภาพที่ 2 พบว่า การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดผลกระทบของภาวะโลกเดือดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดผลกระทบของภาวะโลกเดือดมีผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีนซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 3

จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าภาวะโลกเดือดเป็นปัจจัยวิกฤตที่ส่งผลกระทบโดยตรงและรุนแรงต่อการท่องเที่ยวในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน โดยส่งผลใน 3 มิติหลัก:

ด้านเศรษฐกิจ สภาพอากาศที่แปรปรวนส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรในจังหวัด ซึ่งเป็นกำลังซื้อหลัก ทำให้การจับจ่ายใช้สอยในการท่องเที่ยวลดลง นักท่องเที่ยวระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้น

ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว (สังคม) อุณหภูมิที่ร้อนจัดทำให้นักท่องเที่ยวหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้งในช่วงกลางวัน หันไปใช้บริการห้างสรรพสินค้าแทน และจะออกมาท่องเที่ยวชุมชนเพียงช่วงสั้น ๆ ในเวลาเย็น ส่งผลให้ระยะเวลาพำนักและโอกาสในการสร้างรายได้ของชุมชนลดลง

ด้านสิ่งแวดล้อมและกายภาพ ความร้อนและความชื้นที่รุนแรงสร้างความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ภาพเขียนสีโบราณซีดจางเร็วขึ้น ไม้แกะสลักเกิดการปริแตก

ตัวอย่างคำพูดสนับสนุน:

“...ภาวะโลกเดือดที่เรากำลังพูดถึงกันนั้น ส่งผลกระทบทั้งหมด... สภาพอากาศ อุณหภูมิก็เป็นอีกตัวแปรเนื่องจากนักท่องเที่ยวเกิดความกังวลเรื่องความปลอดภัยและความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ...” (ดร.เสกข์สรร จีระวานิชย์, 2568)

“...จะสังเกตได้ว่าขนาดช่วงกลางวันแล้ว พระอาทิตย์ก็ยังไม่ตกแดดยังแรง นักท่องเที่ยวที่ไหนจะมาเดินท่องเที่ยว... กว่าพ่อค้าแม่ค้าจะขายของได้นักท่องเที่ยวจะมาเดินก็ช่วงค่ำ ๆ...” (นายณรงค์ ชำรงค์อนันต์สกุล, 2568)

“...โครงสร้างตัวตึกอาคาร... ตัวอาคารได้ลงสีและเขียนลายภาพวาดที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนไว้ ซึ่งหากอากาศที่ร้อนขึ้นแสงอาทิตย์จะสอดเข้ามาทางตัวตึกทำให้สีภาพเขียนจางลงไปอย่างชัดเจน...” (นายอนุชิต เหลืองชัยศรี, 2568)

ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลการศึกษาชี้ว่า การจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นกุญแจสำคัญในการรักษาวัฒนธรรม แต่ปัจจุบันชุมชนกำลังเผชิญความท้าทายเรื่องบุคลากรและการสืบทอด

ด้านศักยภาพบุคลากร ขาดแคลนคนรุ่นใหม่ในการสืบสานองค์ความรู้ ปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นผู้สูงอายุเริ่มลดน้อยลง จำเป็นต้องมีการอบรมเพื่อสร้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่นรุ่นใหม่

ด้านการวางแผนและการมีส่วนร่วม ในอดีตชุมชนมักดำเนินงานกันเอง ขาดการประสานงานกับภายนอก แต่ปัจจุบันเริ่มมีการปรับตัวโดยดึงภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและประชาสัมพันธ์มากขึ้น

ด้านการสนับสนุน ภาครัฐมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณและนโยบาย ส่วนภาคเอกชนช่วยด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์

ตัวอย่างคำพูดสนับสนุน:

“...การพัฒนาบุคลากรต้องมีการต่อเนื่อง... เพราะหากไม่มีการวางแผนบุคลากรรุ่นเก่าไม่สามารถอธิบายให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้ ก็เกิดปัญหาที่ตามมา คือ การหายไปของวัฒนธรรมความรู้...” (นายภคินท์ ไทยทองกลาง, 2568)

“...การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบร่วมกับคนในชุมชนนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็น ภาครัฐและภาคเอกชนไม่ควรทำงานโดยลำพัง แต่ต้องวางแผนร่วมกับคนในชุมชน...” (นภัสนันท์ พิริยโรจนสิน, 2568)

การปรับตัวเพื่อความยั่งยืนในภาวะโลกเดือด

ข้อมูลเชิงคุณภาพยืนยันว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบให้สอดคล้องกับภาวะโลกเดือด เพื่อรักษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้

ด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม เลื่อนเวลากิจกรรมกลางแจ้งไปเป็นช่วงเย็น หรือย้ายเข้าสู่พื้นที่ในร่ม (Indoor)

ด้านการจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดกิจกรรมที่ก่อมลพิษ เช่น การลดการเผากระดาษเงิน กระดาษทอง การใช้รูป/เทียนไฟฟ้า และการส่งเสริมการใช้รถพลังงานไฟฟ้าในการรับส่งนักท่องเที่ยว

ด้านนวัตกรรมควบคู่การอนุรักษ์ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสื่อสารและอำนวยความสะดวก โดยยังคงแก่นแท้ของประเพณีไว้

ตัวอย่างคำพูดสนับสนุน:

“...กิจกรรมความเชื่อประเพณีต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาก็ยังคงดำรงให้สืบทอดต่อไป แต่จะต้องปรับเปลี่ยนเรื่องของกิจกรรมให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต...” (นายณรงค์ อารังค่อนันต์สกุล, 2568)

“...สิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยน คือ การค่อย ๆ ปรับทัศนคติของคนในชุมชนที่เป็นรุ่นเก่า ให้มีความเข้าใจถึงภัยของปัญหาโลกเดือด ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน...” (นายธีระ ทองธรรมสิริ, 2568)

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพนี้ สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยเชิงปริมาณ ในทุกประเด็น โดยชี้ให้เห็นชัดเจนว่า ภาวะโลกเดือด ไม่ใช่เพียงภัยคุกคามทางกายภาพ แต่เป็นตัวแปรเร่งที่บีบให้ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน ทั้งในด้านโครงสร้าง การบริหารคน และรูปแบบกิจกรรม เพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

1. การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน (เชิงบวก) ในระดับสูง ($r = .620$) กับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดผลกระทบของภาวะโลกเดือดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน อย่างมีนัยสำคัญซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ว่าวิกฤตสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นตัวเร่งให้เกิดความร่วมมือในชุมชน กล่าวคือ ความรุนแรงของภาวะโลกเดือดไม่ได้เป็นเพียงปัญหาสภาพอากาศ แต่เป็นปัจจัยคุกคามความอยู่รอดของท้องถิ่น ทำให้ชุมชนไม่สามารถดำเนินงานในรูปแบบเดิมได้ จำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มและจัดการร่วมกันเพื่อปรับตัว เหตุผลที่ผลการศึกษาออกมาในลักษณะนี้ เนื่องจากภาวะโลกเดือดส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตและรายได้ของคนในชุมชน ดังที่ข้อมูลเชิงคุณภาพระบุว่านักท่องเที่ยวลดลงเพราะอากาศร้อนและสินค้าเกษตรเสียหายแรงกดดันนี้บีบให้กระบวนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) ต้องทำงานหนักขึ้นและรัดกุมขึ้นเพื่อหาทางออก เช่น การปรับเปลี่ยนเวลากิจกรรมหรือการใช้วัตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวณี จันทะพงษ์ และทศพล ต้องหุ้ย ที่ชี้ให้เห็นว่าภาวะโลกเดือดสร้างความเสียหายในวงกว้างทั้งเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการจัดการเพื่อรับมือ (เสาวณี จันทะพงษ์ และทศพล ต้องหุ้ย, 2563) นอกจากนี้ การที่ชุมชนต้องปรับตัวโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (ภาครัฐ เอกชน ประชาชน) ในการวางแผนรับมือภัยธรรมชาติตามที่พบในผลการสัมภาษณ์ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมษะธาวิณ พลโยธิ และคณะ ที่พบว่า หัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่การค้นหาปัญหาไปจนถึงการร่วมตัดสินใจซึ่งในบริบทนี้ คือ การร่วมกันตัดสินใจจัดการกับปัญหาโลกเดือด (เมษะธาวิณ พลโยธิ และคณะ, 2565)

2. การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (มีนัยสำคัญทางสถิติ) เหตุผลสำคัญ คือ การจัดการที่ดี คือ เกราะป้องกันมรดกทางวัฒนธรรม หากปราศจากการจัดการรับมือกับภาวะโลกเดือดที่ดี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะได้รับความเสียหายจนไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพชี้ชัดว่า ภาวะโลกเดือดทำลายทั้งตัวมรดกวัฒนธรรม (เช่น ภาพเขียนสีถ้ำ ไม้แกะสลักแตกจากความร้อน) และบรรยากาศการท่องเที่ยว (นักท่องเที่ยวหลบแดด ไม่เดินชมเมือง) ดังนั้น เมื่อมีการจัดการที่ดี เช่น การย้ายกิจกรรมไปช่วงเย็น การดูแลรักษาอาคารสถานที่ให้ทนต่อสภาพอากาศ หรือการอำนวยความสะดวกเรื่องความเย็น จึงส่งผลทางบวกโดยตรงทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังคงดำเนินต่อไปได้และมีคุณภาพ ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sæþórsdóttir, A. et al. ที่อธิบายว่าผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมและจำนวนนักท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับภาวะโลกเดือด ส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว หากขาดการจัดการย่อมเกิดผลกระทบเชิงลบ แต่หากมีการจัดการย่อมรักษาสถานที่ท่องเที่ยวไว้ได้ (Sæþórsdóttir, A et al., 2020) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ กิจอุดม เสือเจริญ และรัชยา ภักดีจิตต์ ที่เสนอว่าแนวทางการพัฒนาเมืองเก่าต้องอาศัยการจัดการภูมิทัศน์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ไขความเสื่อมโทรม ซึ่งในการศึกษานี้ การจัดการในภาวะโลกเดือด ก็คือ รูปแบบหนึ่งของการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาต้นทุนทางวัฒนธรรมของเมืองเก่า (กิจอุดม เสือเจริญ และรัชยา ภักดีจิตต์, 2562)

3. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากชุมชน คือ เจ้าของและผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองเก่าชาวจีน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับคนและกระบวนการจัดการของคนในชุมชน จากข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า การท่องเที่ยวจะยั่งยืนได้ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ในการเล่าเรื่อง และการสืบทอดไปยังคนรุ่นใหม่ หากการจัดการโดยชุมชนเข้มแข็ง (มีการฝึกอบรม มีแผนงาน มีการถ่ายทอดความรู้) ย่อมทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีและเกิดความประทับใจ (ดังที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าประทับใจในวัฒนธรรมและจะกลับมาอีก) ในทางตรงกันข้าม หากขาดการจัดการ ขาดคนรุ่นใหม่สืบทอด วัฒนธรรมก็จะสูญหายและการท่องเที่ยวก็จะล่มสลาย ความสอดคล้องนี้สนับสนุนงานวิจัยของ ประพันธ์พงษ์ ชิมพงษ์ ที่พบข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าการนำหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (โดยชุมชน) มาปฏิบัติ ส่งผลให้มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับดีมาก (ประพันธ์พงษ์ ชิมพงษ์, 2560) และยังสอดคล้องกับ อัครินทร์ อังกูรวงษ์วัฒนา ที่ระบุว่าศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนทางสังคม (ซึ่งบริหารจัดการโดยชุมชน) ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน การที่ชุมชนเมืองเก่าชาวจีนจังหวัดบุรีรัมย์มีการดึงภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและประชาสัมพันธ์ จึงเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประสบความสำเร็จ (อัครินทร์ อังกูรวงษ์วัฒนา, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มุ่งทำความเข้าใจผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเมืองเก่าชาวจีน จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผล ได้ดังนี้ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวหญิง อายุ 50 - 59 ปี เดินทางมากับเพื่อนแบบไปเช้าเย็นกลับ และมีความตั้งใจจะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำเนื่องจากประทับใจในวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชุมชน ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือด การจัดการโดยชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากทั้งหมด สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การจัดการท่องเที่ยวในภาวะโลกเดือดส่งผลกระทบเชิงบวกต่อทั้งการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็ส่งผลเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเช่นกัน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ สอดคล้องและสนับสนุนผลเชิงปริมาณ โดยพบว่า ภาวะโลกเดือด เป็นวิกฤตที่กระทบ 3 มิติหลัก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ (กำลังซื้อลดลง) ด้านสังคมและพฤติกรรม (นักท่องเที่ยวหลีกเลี่ยงอากาศร้อนจัดในช่วงกลางวันและลดเวลาพำนักร) และด้านกายภาพ (ความร้อนทำลายสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม) วิกฤตนี้บีบบังคับให้ชุมชนต้องเร่งปรับตัว ทั้งการเลื่อนกิจกรรมไปช่วงเย็น (Night Tourism) การใช้นวัตกรรมรักษ์โลก (รถไฟฟ้า, รถ EV) รวมถึงการแก้ปัญหาขาดแคลนคนรุ่นใหม่ในการสืบทอดวัฒนธรรมผ่านการบูรณาการความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) การปรับตัวด้านรูปแบบและเวลาจัดกิจกรรมชุมชนและผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรปรับตัวตามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่หลีกเลี่ยงความร้อน โดยเน้นจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในช่วงเย็นถึงค่ำ (Night Tourism) หรือปรับปรุงพื้นที่จัดกิจกรรมให้เป็นพื้นที่ในร่ม (Indoor)

ที่มีระบบระบายอากาศที่ดี เพื่อยืดระยะเวลาพำนักและเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ 2) การอนุรักษ์กายภาพและการใช้เทคโนโลยีสีเขียว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณเพื่อบูรณะและนำนวัตกรรมมาเคลือบปกป้องสถาปัตยกรรมไม้และภาพวาดโบราณให้ทนทานต่อสภาพอากาศสุดขั้ว นอกจากนี้ ชุมชนควรส่งเสริมแคมเปญลดมลพิษอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การใช้รูป/เทียนไฟฟ้า ลดการเผากระดาษาเงินกระดาษาทอง และใช้รถพลังงานไฟฟ้า (EV) ในการนำเที่ยว และ 3) การพัฒนาบุคลากรและการสืบทอดวัฒนธรรม ภาครัฐและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ควรจัดทำโครงการยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านสู่คนรุ่นใหม่ สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อป้องกันการสูญหายของมรดกทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กิจอุดม เสือเจริญ และรัชยา ภักดีจิตต์. (2562). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่าจังหวัดน่าน. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 11(3), 223-250.
- ดร.เสกข์สร ธีระวานิชย์. (18 พ.ค 2568). ความแปรปรวนของสภาพอากาศ อุณหภูมิ และภัยธรรมชาติส่งผลกระทบต่อจำนวนและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว. (นายธนากร ทองธรรมสิริ, ผู้สัมภาษณ์)
- ธนากร ทองธรรมสิริ และโอชัยญา บัวธรรม. (2564). แนวทางสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 3(1), 21-34.
- นภัสนันท์ พิริยโรจนสิน. (14 มิ.ย 2568). การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการกำหนดทิศทางและจัดการด้านการท่องเที่ยว. (นายธนากร ทองธรรมสิริ, ผู้สัมภาษณ์)
- นายณรงค์ อารัมค่อนันต์สกุล. (2 มิ.ย 2568). ภาวะโลกเดือดส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรม. (นายธนากร ทองธรรมสิริ, ผู้สัมภาษณ์)
- นายธีระ ทองธรรมสิริ. (2 มิ.ย 2568). ด้านการจัดการความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว. (นายธนากร ทองธรรมสิริ, ผู้สัมภาษณ์)
- นายภคินท์ ไทยทองกลาง. (14 มิ.ย 2568). การพัฒนาและสนับสนุนบุคลากรรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว. (นายธนากร ทองธรรมสิริ, ผู้สัมภาษณ์)
- นายอนุชิต เหลืองชัยศรี. (4 มิ.ย 2568). ภาวะโลกเดือดส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรทางสถาปัตยกรรม โครงสร้างตัวตึกอาคาร... ตัวอาคารได้ลงสีและเขียนลายภาพวาดที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนไว้ ซึ่งหากอากาศที่ร้อนขึ้นแสงอาทิตย์จะสาดเข้ามาทางตัวตึกทำให้สีภาพเขียนจางลงไปอย่างชัดเจน. (นายธนากร ทองธรรมสิริ, ผู้สัมภาษณ์)
- ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2560). การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(2), 100-114.
- เมษธาวิณ พลโยธี และคณะ. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนไทดำบ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 18(1), 1-25.

- เสาวณี จันทะพงษ์ และทศพล ต້องห้วย. (2563). ผลกระทบวิกฤต COVID-19 กับเศรษฐกิจโลก: This Time is Different. เรียกใช้เมื่อ 8 มกราคม 2567 จาก https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_1Mar2020.html
- อักรินทร์ อังกรวงษ์วัฒนา. (2561). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยใช้ศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Cochran, W. G. (1953). Matching in analytical studies. *American Journal of Public Health and the Nations Health*, 43(6), 684-691.
- Greenpeace. (2023). 2023 in review. Retrieved January 8, 2024, from <https://www.greenpeace.org/southeastasia/story/64398/2023-a-year-in-review/>
- Haider, S. et al. (2023). Simulation of the potential impacts of projected climate and land use change on runoff under CMIP6 scenarios. *Water*, 15(19), 3421. <https://doi.org/10.3390/w15193421>.
- Rungchavalnont, P. (2022). Community-Based Tourism: Empowering Local Champions for Sustainable Tourism in Thailand. Retrieved January 8, 2024, from <https://www.undp.org/thailand/blog/community-based-tourism-empowering-local-champions-sustainable-tourism-thailand>
- Sæþórsdóttir, A et al. (2020). From boiling to frozen? The rise and fall of international tourism to Iceland in the era of overtourism. *Environments*, 7(8), 59. <https://doi.org/10.3390/environments7080059>.
- UNWTO. (2023). Ethics, culture and social responsibility. Retrieved January 8, 2024, from <https://www.unwto.org/ethics-culture-and-social-responsibility>
- World Meteorological Organization. (2024). World Meteorological Organization (WMO). Retrieved January 8, 2024, from <https://wmo.int/news/media-centre/wmo-confirms-2023-smashes-global-temperature-record>